

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Georgii Beyeri, J.U.D. De Utili & Necessaria Autorum
Juridicorum Et Juris arti inservientium Notitia
Schediasma, exhibens Indicem Autorum quos Tribus
Speciminibus recitavit & excerpsit**

Beyer, Georg

Lipsiae, 1720

VD18 90548167

IX. Fr. Hotomanni Juris Consultus, sive de optimo genere Juris
interpretandi.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14273

Ep. 41. de Julii Pauli Jcti Patria & vita. Ep. 42. de honore Picturæ. Ep. 44. pro Livio contra Paulum Benium. Ep. 49. de legibus Longobardiarum. Epist. 50. de caligine oculorum & incommodis senectutis.

Hæc decerpere gravati non fuimus, quod Syntend bolarum libellus rarissime conspiciatur. Ad totid de Pignorio *Thomas-Pope Bloundt censur celebrere autor. p. 962. seq. Hallervord. Biblioth. Curios. Lem. m. 233. Witte Diar. Biograph. ad annum 1676. mens. Jun. Freber. Theatr. Viror. eruditor. vel b pag. 1526.*

XI.

FR. HOTOMANNI Juris Consultus, ve de optimo genere Juris interpretandi. Basil. 1559. in 8.

De Autore & reliquis ejus scriptis vid. *Teisfieri pacti loges des Scavans Tom. II. p. 136 - 141. Leickhtars in vitis decem Jctorum pag. 206. - 263. Thodum mas Pope Blount. Censur. Celebr. Autor. spon. pag. 73. seq.*

PRæfens tractatus recusus postea fuit & parti tionibus Juris Elementariis junctus An. 1589. ita J 12. Sed illa prior editio hac locupletior est niq adjecta interpretatione *Legis Gallus. 29. de lib spon & postb. Et legis : Frater a Fratre 39. de conditio Diff indebit.* rum

Libellus exiguus 160. circiter paginis constans um sed nostro quidem Judio talis, qui laude ne (4.) egeat, nec digna affici possit, neque hac in parti esse 1. dubium supererit, sic contenta ejus exhibuerimus

Roma

Ep. Romani ex singulari quadam ingenii altitudine
 intra paucos annos, contempserunt cæteris, animum ad-
 bardicaverunt, in iisque cæteras gentes longo intervallo
 commo superarunt, quæ ad Reip. administrandæ scientiam
 pertinerent, nempe jus constituendum, bene di-
 od Syendi facultatem, rei militaris administrationem;
 Ad totidem vero alias, (quibus aliæ gentes magno-
 r. celebrare incubuerunt) nempe Philosophiam natura-
 Curiosam, Mechanicam seu Fabrillem, & Medicinam
 um referre reliquerunt, aut ad servos, infimam plebem,
 ditores vel homines ex Græcia adductos relegarunt. In
 Jure statuendo, cum non omnibus casibus leges
 scribi possint, Romani non cuivis judici arbitrove
 maximarum rerum potestatem permiserunt, sed
 clarissimos, rerumque usu præditos viros quasi
 juris custodes in præsidio locaverunt, quorum fa-
 cultas quatuor in rebus posita: 1.) ut legum,
 is fieri pactationum, testamentorum sententiam interpre-
 Leickb. tarentur. 2.) ut qua de re a lege vel privatis non-
 3. Th. dum cautum esset, quid æquum bonumque, re-
 tor. sponderent. 3.) ut in negotiis privatorum, iis, a
 quibus consulere, caverent, 4.) ut litium a-
 z parti ctiones s. formulas & ordinem constituerent. Et
 i. 1589. ita J. C. tus est, qui tum Juris Civilis, tum æqui bo-
 or est nique peritus populo se ad interpretandum, re-
 de lib. spondendum, cavendum atque agendum dedit.
 condit. Differit itaque autor: (1.) quibus in rebus J. C. to-
 rum munus positum, (2.) quorum illud propri-
 nstans um fuerit, (3.) quæ illorum autoritas extiterit,
 de ne (4.) quæ hodie ratio juris interpretandi optima
 n parti esse videatur. Quantum (1.) ad munus.
 erimus 1.) De jure certo, i. est. scriptis legibus aut con-
 Roma sue-

suetudine consultos ex tempore respondere oportebat; ubi vero lex nulla esset, tum quid æquum & iustitiam ratio postularet, exponebant. (Cujus muneris dignitatem prolixè deprædicat.) Apud Græcos mentio hujus muneris nulla, ubi Pragmatici quasi negotiosi & formularii vocantur.

2.) Interpretabantur, itidem ex æquo & bono scilicet si vel jus cum æquitate, vel scriptum cum non scripto sententiæ contenderet, si quid in legibus & conventionibus &c. ambiguit, contrarie, obsecratum, &c. positum. Circa hoc munus [C]ti fuissent saltem Pragmatici, idque a Cicerone Lib. I. de Oratore missum, ut sub persona M. Antonii temporis Cassiodori de J[ur]torum dignitate & gloria quantum possit detraheret.

3.) Cavebant in negotiis, quibus vitæ societas continetur.

4.) Concipiebant & præscribebant formula litigandi, rerum item privatarum & actionum & iudicialium, unde scribendi verbum prætorum proprium erat. Neque qui huic scientiæ præerant, pervulgare artem suam volebant, usque ad Cn. Flavium, cujus exemplum posteriores scholares imitati certatim formularum libellos composuerunt, qui actiones vocabantur, quarum prætorum præcepta Manilianæ & Hostilianæ etiam rusticorum manibus versari consueverant; ne tamen & iudicia absque J[ur]torum opera lege agi posset, hi notæ quasdam composuerunt, ut omnibus rebus interessent.

II. Ad quos hoc munus pertinuerit. Primum autem temporibus sibi met ipsis hanc auctoritatem sumebant

re op
equi b
jus m
ud Gr
gmati
& bon
um no
legibi
obscu
t salte
Orat.
oris ca
a poss
e soci
ormul
num e
n pe
ic scie
leban
osteri
comp
i præc
ticoru
& tun
ni not
bus ip
Prim
a sum
ban

bant, & vel transverso foro; ambulantes, vel do
mi in atrio, ubi majorum imagines asservaban
tur, & quidem in solio, h. e. honorabili sella confi
dentes omnibus consulendi sui potestatem facere
demonstrabant. Qui eos adibant, formula ute
bantur: licet consulere? Postea sub Augusto con
stitutum, ut autoritas respondendi ab Imp. impe
traretur, optimo instituto (vid. p. 29. sed hic meri
to dissentio.)

II. Quanta Jctorum & responsorum autori
tas? a responsis eorum Judici non licebat rece
dere, & rerum privatarum judicia fere ex iis deci
debantur, alioqui si judex per imperitiam & in
consultis Jctis male pronunciaffet, litem suam fa
ciebat. Responsa vero duobus modis edeban
tur, vel ut consultores ea perscripta ad iudices
afferrent, vel ipsi Jcti in consilio iudicium assi
derent.

IV. De optimo juris interpretandi genere. Hic
præmittitur consuetudo Jctorum veterum in jure
docendo, nempe temporibus Romuli hoc mane
fiebat, gratis item, nec separato labore, ut in
scholis, sed eadem opera, qua consultoribus re
spondebatur, adolescentes simul informabantur.
Ratio ipsa juris (i. e. scriptorum Imperato
rum & Jctorum, quæ in libros nostros relata) inter
pretandi triplex; prima Grammaticorum, secunda
dialecticorum, tertia Jctorum propria. *Ad pri
mam* pertinent præceptiones de terminis techni
cis eorumq; vi & usu; & hæc iterum tripartita est,
aut enim *obscura* ob nimiam antiquitatem vel no
vitatē dicendi genera interpretamur, aut *locos cor
ruptos*

ruptos & depravatos emendare conamur, Reip. Romanam memoriam eruimus. Quam in adolescentia in latinæ linguæ exercitatione ab munda, & Codicum MStorum & impressorum copia mediocris comparanda. *Secunda*, si disciplinam Juris universe spectemus, triplex, si capita pandectarum aut Codicis, simplex. Nepe illa consideratione est σύνθεσις, ἀνάλυσις, διάθεσις, constructio, dissolutio, partitio. Synthesis, cum ex tenuissimis partibus recte dispositis & coagmentatis totum conficitur. Diæresis cum genus in formas, dein formarum formas dividitur, ut tandem ad individua perveniatur. Analysis s. partitio, cum res tota ad partes suas revertitur atq; dissolvitur, deinde partes in partium partecantur, sic ut ordine ad minutissimas usque & dividuas perveniatur. Jam in jure nostro civili interpretando non synthesis oportuna est, quia opus efficimus, sed quod effectum jam est, examinamus. Nec Diæresis, quia in textibus non res singulares, non qua generis, sed qua totius obtinent, tractamus. *Tertia* interpretationis species, quæ Juris propria est, non tam in Juris scriptis, quam in causis & controversiis explicandis tota consumitur. Summa vero omnium controversiarum generat tria sunt, nascuntur vel ex jure, vel ex scripto, vel ex verbo. *Ex jure* cum aut æquitas cum jure, aut jus scriptum cum non-scripto contendit. *Ex scripto*, cum scriptum, h. e. locutionis genus ambiguum aut sententia cum scripto comparatur, aut con-

rie scripta reperiuntur. *Ex verbo*, cum id pro-
 pter ancipitem significationem definitione aperi-
 endum est. Qui plura controversiarum capita
 explicant antiqui Rhetores, ita in iis versantur, ut
 tota Disputatio puerilis sit, & a Cicerone in libris
 posterioribus abjecta ac contempta. In singulis
 tribus hisce capitibus generales regulæ latent,
 nondum perscriptæ ac pervulgatæ, sed in menti-
 bus hominum quasi notiones quædam anticipatæ
 & insitæ, ad quas, si quamque controversiam revo-
 care possimus, expeditam ejus explicationem
 habebimus. Viam, qua id assequi liceat, tradidit
 Hermagoras, Rhetor & Jctus antiquissimus, quæ
 post a Cicerone, Cornificio & Quintiliano stu-
 diose observata usurpataque fuit, imprimis cum
 Cicero usu forensi assiduaque exercitatione in-
 structus & jam senex Partitiones oratorias ede-
 ret. Partes hujus artificiosæ tractationis sunt sex
 * fateor me hic non certo assequi, quomodo
 numerum ineat autor, nisi forte sex classes tribus
 membris paulo superius recensitis subjectas intel-
 ligit, quod maxime conjicio, quia in subsequenti-
 bus eas prolixis exemplis declarat *a pag. 63 usque*
104. editionis de anno 1589. in 12. Sed ita non ca-
 pio, quomodo de singulis Cicero intelligendus
 sit in iis, quæ iam dicentur?) In omnibus enim
 causis tres sunt gradus, ex quibus unus aliquis ca-
 piendus est ad resistendum, si plures non queas, vel
 enim *factum neges*, ubi status & quasi conflictio
 est conjectura quædam, & ratio depulsionis ini-
 quitas criminis; vel id, *quod factum fateare*, ne-

ges, eam vim habere, atque id esse, quod ad
 sarius criminetur; ibi status est quaestio de de
 tione, & ratio genuina formatio definitionis;
 si neque de facto neque de facti appellatione
 bigi potest, id, quod arguere, *neges tale esse*, quod
ille dicat; ibi status, æqui veri & recti disputa
 ne tractandus, & ratio, quod id recte factum
 Porro unicuique rationi opponendum est ab
 cusatore id, quod, si non esset in accusatione, ca
 omnino esse non posset; id continentiam ca
 rum vocant, sed distinguendi gratia *rationum*
 pellamus eam, quæ affertur a reo ad recusand
 depellendi criminis causa, quæ, nisi esset, quid
 fenderet, non haberet; *Firmamentum* aut
 quod contra ad labefactandam rationem refer
 sine quo accusatio stare non potest. Ex rationi
 firmamenti conflictu oritur *Disceptatio*, s. jud
 quaestio, judicatio, Græcis *κρίσις*, in qua
 deveniat in iudicium, & de quo disceptetur, qu
 ri solet. Itaque hujus Hermagoreæ tra
 tionis hæc ratio est, ut propositam controver
 semper ab hypothesis ad thesin, h. e. a specie
 genus revocet, & illa consultatio non ad indivi
 um personæ vel rei, sed ad personas omnes &
 quasvis iisdem circumstantiis applicatas
 tinet, cumque antea quaestio certis personis cer
 que re fuisset terminata & finita, jam in discep
 tione ad infinitam revocatur. Hæc certissima
 controversiarum tractandarum ratio, ejusque
 disciplinæ hæc summa, ut, quæ quisque litiga
 rum pro se affert, non separatim & disjuncte co
 gnati

siderentur, sed inter se committantur, ut ex con-
 flictu intelligatur, ad quodnam ex summis illis sex
 disceptationum generibus causa pertineat. Quod si
 hanc artem ab Hermagora primum inventam ;
 nunc longo multorum seculorum intervallo revo-
 catam studiosi hodie a nonnullis aut a perpauca
 tractari animadvertant ; existiment, nonnullos
 ob ingenii tarditatem tantam præstantiam assequi
 non posse, cum hoc artificio nihil sit acutius
 subtilius aut laboriosius ; alios ob invidiam, & ne
 quid a nobis (Hottomanno nempe) didicisse vide-
 antur, eam dissimulandam putare. Interim con-
 stat, quod (1.) ipsi contemptores sequi tamen eam
 in disputando coguntur, (2.) quod eam J. C. se-
 cuti sunt, (3.) quod sine ea ne recte quidem expli-
 cari ulla controversia potest. Quod enim Doctores
 causam dubitandi & decidendi vulgo appellant,
 non aliud est, nisi quod Hermagoras rationem &
 instrumentum nominavit, & citra causam dubi-
 tandi consultationi non est locus. *l. 17. qui test fac.*
off. &c.

Subjiciuntur opusculo 1.) *excerpta ex Libro*
Rhetoricorum Chirii Fortunatiani J. C. lectu maxi-
me necessaria, 2.) Interpretationes triplicis su-
 pra memorati generis *L. lecta. 40. ff si certum pe-*
atur. L. 24. C. famil. creisc. Hactenus Hoto-
 mannus.

Si cui hæc non satis nota, aut perspicua vide-
 antur, cogitet vulgares logicas ab iis conscriptas,
 qui juris & æqui aliarumque utilium artium fere
 gnari ; eoque miseram hactenus fuisse Jurispru-
 den-

dentiam nostram, quod ejus Cultores doctrinam
ratiocinandi & justam methodum leges ad
applicandi fere contemptui habuerint; sed &
net hac Doctrina obscura esse, si quis ipsum
rem evolvens exempla singulis prope enuncia-
nibus subjecta attente legat & pensitet.

X.

ANT. AUGUSTINI Emendationum
Opinionum Libri quatuor. Ejusd
destinum sive de Excusat. Liber singularit

Item Lelii Taurelli enarrationes ad Galliam

Legem Velleam, ad Catonem & Paulum

De militiis excasu. Heidelb.

1594. in 8.

Prodiere primum Venetiis apud Juntas 1543.

dein Lugdun. 1560. 1574. 1591. 1650 in 8.

fol. per Oporinum fol.

Magnus hic Jctus, Augustinus, variis
immortale sibi nomen & maximæ eruditio-

opinionem summo jure peperit; habemus

beneficio librum de legibus & Senatus Cons-

Rom. 1594. in 4. Paris. 1585. fol. Lugd. 1592. in 8.

ibid. 606. fol. nunc Grævi thesauro antiquit-

sertum. Libros de Emendatione Gratiani

racon. 1587. in 4. Paris. 1607. & cum notis

Duisburg. 1677. in 8. aliaque plura, quæ cum

Augustini exhibentur in Duisburgensi Editione

Emendatione Gratiani p. 559—585. plenius

tum vita tum scripta recitantur a Leickbero in

Jctorum pag. 108—196. add. Bibliothec. Hildes-

Tom. II. p. 307—320.